

СДРУЖЕНИЕ „ДОБРУДЖАНСКО АГРАРНО И БИЗНЕС УЧИЛИЩЕ“

ИНФОРМАЦИОННА КАМПАНИЯ

ОСП за устойчив растеж: Мисията възможна

*Оптимизиране на екологична устойчивост и икономическата
жизнеспособност на селското стопанство чрез прилагането на ОСП в
българо-румънския трансграничен регион
Договор № AGRI-2016-0198*

ОБУЧИТЕЛНИ МАТЕРИАЛИ

*Новите елементи на мерките за
подкрепа в рамките на Общата
селскостопанска политика на
Европейският съюз*

СДРУЖЕНИЕ „ДОБРУДЖАНСКО АГРАРНО И БИЗНЕС УЧИЛИЩЕ“

ИНФОРМАЦИОННА КАМПАНИЯ

ОСП за устойчив растеж: Мисията възможна

*Оптимизиране на екологична устойчивост и икономическата жизнеспособност на селското стопанство чрез прилагането на ОСП в българо-румънския трансграничен регион
Договор № AGRI-2016-0198*

ОБУЧИТЕЛНИ МАТЕРИАЛИ

Новите елементи на мерките за подкрепа в рамките на Общата селскостопанска политика на Европейският съюз

Кампания се изпълнява по проект „ОСП за устойчив растеж: Мисията възможна“, Договор № AGRI 2016-0198, финансиран в рамките на покана на Генералната дирекция „Селско стопанство и развитие на селските райони“ на Европейската комисия за представяне на предложения 2015/C 351/9 относно информационните мерки в областта на Общата селскостопанска политика.

ЗА ВРЪЗКА С ЕКИПА НА ПРОЕКТА:

СДРУЖЕНИЕ „ДОБРУДЖАНСКО АГРАРНО И БИЗНЕС УЧИЛИЩЕ“ /ДАБУ/

гр. Добрич, пощ. код 9300, ул. „България“, № 3
тел.: +359 (58) 655 620, +359 (58) 655 626,
факс: + 359 (58) 605 760
e-mail: dabs_bg@yahoo.com, agroinfo.project@gmail.com

Интернет страница на кампанията: <http://agroinfo.dabu-edu.org/>

Този проект е финансиран с подкрепата на Европейската комисия. Тази публикация отразява единствено мнението на автора и Европейската комисия не отговаря за съдържанието на информацията.

ИНФОРМАЦИОННА КАМПАНИЯ:

ОСП за устойчив растеж: Мисията възможна

Оптимизиране на екологичната устойчивост и икономическата жизнеспособност на селското стопанство чрез прилагането на ОСП в българо-румънския трансграничен регион

Договор № AGRI-2016-0198

Това издание се публикува по проект **„ОСП за устойчив растеж: Мисията възможна“** (Оптимизиране на екологичната устойчивост и икономическата жизнеспособност на селското стопанство чрез прилагането на ОСП в българо-румънския трансграничен регион), изпълняван от **Сдружение „Добруджанско аграрно и бизнес училище“ (ДАБУ)** с финансовата подкрепа на Европейския съюз.

„ОСП за устойчив растеж: Мисията възможна“ е един от одобрените от Европейската комисия проекти, които имат за цел да представят новата Обща селскостопанска политика (ОСП) до 2020 г. Неговите цели са да рекламира и повиши информираността на всички заинтересовани страни в България и Румъния относно реформираната Обща селскостопанска политика на Европейския съюз, и по-конкретно - да популяризира новите ѝ дългосрочни цели през програмния период 2014-2020 г., фокусирани върху устойчивостта и социалната функция на селското стопанство. Чрез реализацията на информационната кампания се цели да се подобри общественото разбиране за ролята на Общата селскостопанска политика (ОСП) по отношение на устойчивото развитие и неговия принос за по-балансираното развитие на селските области в българо-румънския трансграничен регион.

Проектът се фокусира върху три основни целеви групи в българо-румънския трансграничен регион: широката общественост и по-специално младите хора в градските райони; фермерите и селскостопанските предприемачи и мениджъри; политиците на местно и регионално ниво, а също и регулиращите институции, които са ангажирани с изпълнението на националните земеделски планове, свързани с въпросите на ОСП. В него са предвидени разнообразни дейности – създаване на интернет страница и засилено присъствие в он-лайн и електронните медии; издаване и разпространение на редица информационни печатни и видео материали; провеждане на обучителни семинари, изложения, дискуссионни форуми и др. публични събития. Дейностите по проекта се осъществяват на територията на българо-румънската трансгранична област в продължение на 12 месеца (юни 2016 – май 2017 г.).

Настоящите обучителни материали имат за цел да подпомогнат българските земеделски производители в подготовката им за кандидатстване за финансиране чрез инструментите на Общата селскостопанска политика в периода 2014 – 2020 г. като насърчи и популяризира социалната роля на аграрния сектор и свързаните с него сектори с фокус върху здравословния начин на живот, общественото здраве, принос към местната заетост, социалното включване и развитието на местните общности. В това издание ще обърнем особено внимание на новите елементи в мерките за подкрепа в рамките на ОСП.

Снимковият материал, съдържащ се в това издание е от личния архив на автора/ите.

Съдържание

1. Въведение	7
1.1. Същност на Общата селскостопанска политика на Европейския съюз.	7
1.2. Кратък анализ – статистика и резултати от програмен период 2007 - 2013	9
1.3. Новите възможности и различия на програмен период 2014-2020.	12
2. Програма за развитие на селските райони на Република България 2014-2020	13
2.1. Приоритети на ПРСР 2014-2020.....	13
2.3. График за прием на проекти по мерките по ПРСР за 2017 г.	16
3. Трансфер на знания и иновации в селското стопанство, горското стопанство и селските райони.	29
3.1. Трансфер на знания	29
3.2. Иновации.....	29
3.3. Концепцията ЕПИ.....	29
4. Конкурентност на агросектора и устойчивост	32
4.1. Повишаване на конкурентноспособността на стопанствата и предприятията от селското и горското стопанство и хранително-преработвателния сектор.	32
4.2. Устойчиво управление на природните ресурси и на дейностите, свързани с климатичните промени	33
5. Организация на хранителна верига, включително процесите и маркетингането на селскостопанските продукти, животновъдството и мениджмънт на риска в селското стопанство.....	35
5.1. Интегриране на селскостопанските производители в хранителната верига	35
5.2. Развитие на местните пазари и регионални продукти.....	36
5.4. Възможности за финансиране на късите вериги на доставки.....	38
5.5. Управление на риска.....	38
6. Биологичното земеделие.....	39
6.1. Подкрепа за развитието на биологичното производство	39
6.2. Възможности за финансиране по Мярка 11. Биологично земеделие... ..	40
7.1. Насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони.	42
7.2. Местните инициативни групи.....	43
8. Възможностите за трансгранично сътрудничество България – Румъния... ..	44

8.1. Трансгранични политики на Европейския съюз.....	44
8.2. Сътрудничество в трансграничния регион България – Румъния 2014-2020 г.	44
8.3. Възможности за биологично земеделие в трансграничния регион.....	46
Използвана литература:	48

1. Въведение

1.1. Същност на Общата селскостопанска политика на Европейския съюз

Общата селскостопанска политика (ОСП) е една от най-важните политики на Европейския съюз (ЕС). Това се дължи на високия ѝ дял в бюджета на Общността - почти 50%, а също така и на обширната територия и големия брой хора, които са пряко засегнати от нея. Значението на ОСП се определя и от факта, че тя е пряко свързана с Общия пазар и Европейския валутен съюз, които представляват два ключови елемента от постигането на европейската интеграция.

Общата селскостопанска политика е европейският отговор на необходимостта от достоен жизнен стандарт за 12-те милиона земеделски стопани и от стабилни, разнообразни и безопасни хранителни доставки за 500-те милиона граждани на Европейския съюз /ЕС/. Тя засилва конкурентността и устойчивостта на селското стопанство на ЕС, като осигурява директни плащания и пазарни мерки на стопаните и финансира програми за развитие на селските райони в Съюза.

В исторически план Общата селскостопанска политика е първата обща политика на Европейската общност (ЕО) и има ключова роля в изграждането на икономическата и политическата интеграция на ЕС. Създадена през 1962 г., когато държавите основателки на ЕО се възстановяват от един дълъг период на хранителна криза, прилагането на ОСП стартира чрез субсидиране на производството на основни земеделски продукти, в името на осигуряването на хранителна обезпеченост. Тази политика обаче, води до генерирането на постоянни излишъци при някои земеделски продукти и е подложена на многократно реформиране. Фундаменталните промени, започнали през 1992 г. и продължаващи досега, радикално трансформират ОСП и понижават нивата на подкрепата, предоставяна на европейските фермери. Субсидиите за произведено количество земеделски продукти са заменени почти изцяло от

директни плащания за фермерите, гарантиращи им приличен доход при условие, че изпълняват определени изисквания. Подкрепата за производството се пренасочва като подкрепа за производителите.

Фундаментални принципи на ОСП:

- свободна търговия в рамките на Общността на база общи цени;
- преференции за европейското производство на пазарите на Общността;
- обща финансова отговорност.

Основни цели на прилаганата сега ОСП:

- осигуряване на приемлив стандарт на живот на фермерите;
- осигуряване на качествени храни за потребителите на разумни цени;
- запазване на европейското наследство в селските райони;
- опазване на околната среда.

Основни инструменти на ОСП:

- директни плащания и пазарна подкрепа на земеделските производители (**1-ви стълб на ОСП**);
- политиката на развитие на селските райони (**2-ри стълб на ОСП**).

Директни плащания

В резултат от реформата на ОСП през 2003 г. е въведена нова система за директно плащане, наречена единно плащане, което не обвързва помощта с наличието и вида на производството. Целта е засилване на пазарната ориентация на земеделието, при което решенията за инвестиции да се ръководят не от разликите във финансовата подкрепа на различните отрасли на селското стопанство, а от пазарното търсене и изискванията на потребителите.

Мерки за пазарна подкрепа

Мерките за пазарна подкрепа включват:

- интервенция и частно складиране;
- система от вносни и износни лицензии;
- експортни субсидии;
- политика на качество (защитени наименования за произход, защитени географски указания и храни с традиционно специфичен характер)
- помощи за повишаване на консумацията на някои продукти (мляко);
- промоционални програми;
- секторни режими и др.

Мерките по първи стълб на ОСП се финансират със средства от Европейския земеделски фонд за гарантиране на земеделието (ЕЗФГЗ). Държавите-членки могат да допълват средствата от ЕЗФГЗ за директни плащания със средства от националните си бюджети (национални доплащания).

Политика за развитие на селските райони

Политиката за развитие на селските райони е съсредоточена върху три теми:

- повишаване на конкурентоспособността на селскостопанския и горския сектори;

- подобряване на околната среда и ландшафта;
- подобряване на качеството на живот в селските райони и насърчаване на диверсификацията на тяхната икономика.

Политиката на развитие на селските райони се финансира със средства от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), допълнени от бюджетите на държавите-членки (национално съфинансиране).

1.2. Кратък анализ – статистика и резултати от програмен период 2007 - 2013

Основни постижения: 2007 – 2013 г.

От 2007 г. насам инвестициите по линия на ОСП /Общата селскостопанска политика/ в селското стопанство и селските райони в България възлизат на около 4 милиарда евро и са насочени към конкурентоспособността и повишаването на жизнения стандарт в селските райони.

Българските земеделски стопани се възползват от директни плащания. През последните години директните плащания са ключова предпазна мярка. Те са особено важни в България, където първичният сектор осигурява 19% от работните места.

Влагането на публични средства в селското стопанство и селските райони на България имаше важен мултиплициращ ефект. Започна значително реструктуриране и консолидиране на селското стопанство и беше подобрена селската инфраструктура, а това помогна за икономическото развитие и предотврати обезлюдяването на тези райони.

По-конкретно, от 2007 г. насам благодарение на фондовете за развитие на селските райони в България:

- Установиха дейност над 5 400 млади земеделски стопани.
- Брутната добавена стойност /БДС/ на подкрепяните стопанства и предприятия се увеличи с над 1,6 милиарда евро.
- Над 560 000 жители от българското население успяха да се възползват от по-добри основни услуги.

Фондовете за развитие на селските райони стимулираха също развитието на по-устойчив модел на селското стопанство:

- Над 4 900 земеделски стопани /841 000 хектара/ получиха подкрепа за агроекология.
- Близко 1 400 земеделски стопанства /71 000 хектара/ получиха подкрепа за биологично земеделие.

Могат да се посочат още редица промени, които настъпиха в българското земеделие в резултат на прилагането на ОСП 2007 – 2013 г.:

- Програмата за развитие на селските райони действа в 231 общини с население от 2,88 милиона жители.
- През периода 2007 – 2013 г. в земеделието влязоха 4,5 милиарда лева по ПРСР.
- Ремонтирани бяха 2 000 км. пътища и 1 500 км. водопроводна и канализационна мрежа.
- Изградени и реконструирани бяха над 300 спортни съоръжения.
- Необработваемите площи намаляха над два пъти и половина.
- Заявените за подпомагане площи се увеличиха от 32 млн. декара през 2007 г. до 37,6 млн. декара през 2014 г.
- Подходът на подкрепа чрез единно плащане на площ облагодетелства зърнопроизводството.
- Ефективността на зърнопроизводството достигна показателите на водещите европейски страни.
- Повиши се цената на земеделската земя.
- Увеличиха се рентите.
- Цените на субсидираната техника се вдигнаха.
- Земеделието стана по-интензивно.
- Появи се дисбаланс в земеделието.
- Големите земеделски производители станаха още по-големи.
- Изостанаха в развитието си секторите животновъдство, зеленчукопроизводство, овощарство.
- Обединението на производители се оказа трудна, почти невъзможна мисия.

В доклад на Дирекция „Стратегическо планиране“ на Министерство на земеделието и храните са посочени следните заключения, свързани с прилагането на ОСП в България от 2007 г. до момента:

1. Реален положителен ефект за българското земеделие имат директните плащания. Пазарните мерки засягат земеделските производители в много малка степен.

2. Като резултат от директните плащания, започват да се обработват отново площи, които не са използвани през последните 10-15 години.

3. Нараства интересът на земеделските стопани към оформянето на сделките със земя и ползването ѝ, в съответствие с разписаните законови процедури.

4. Наблюдава се използването на по-големи по размер парцели (над 1 дка).

5. Структурата на стопанствата се променя, макар и с бавни темпове – наблюдава се окрупняване и намаляване на броя на малките полупазарни стопанства.

6. Налице е известно реструктуриране на млечното говедовъдство и постепенното уедряване на стопанствата с млечни крави.

7. Увеличава се броят на фермите, изпълняващи стандартите за сурово мляко.

8. В резултат от прилагането на агроекологичната мярка, се увеличава броят на отглежданите застрашени от изчезване местни породи животни.

9. Броят на незаконно ползваните имоти намалява.

10. Подобрява се състоянието на постоянно затревените площи; интересът към биологичното земеделие нараства.

11. Промоционалните програми представляват ефективен пазарен инструмент.

12. Пазарните структури са доминирани от търговци и прекупвачи, които диктуват изкупните цени и създават диспропорции по пазарната верига.

13. До момента е постигната частично само една от целите на Програмата за развитие на селските райони – подобряване на конкурентоспособността на българското земеделие и то основно във връзка с модернизацията на машини и съоръжения. Няма съществен напредък по отношение на другите мерки – нарастване на доходите в земеделието, повишаване на знанията и квалификацията на земеделски производители, намаляване и спиране на миграцията на селското население.

1.3. Новите възможности и различия на програмен период 2014-2020.

За периода 2014 – 2020 година за България са предвидени около 2,3 милиарда евро за мерки, от които ще се възползват селските ѝ райони. Средствата ще се изразходват в съответствие с ясно определени приоритети, посочени в т.нар. **“Програма за развитие на селските райони” /ПРСР/**.

Програмата за развитие на селските райони е насочена към следните три основни цели:

- По-конкурентоспособен селскостопански сектор, по-жизнеспособни стопанства и предоставяне на качествени храни /около 24 % от публичните средства по програмата/.
- Съхраняване на екосистемите и устойчиво използване на природните ресурси в селското и горското стопанство и в хранително-вкусовата промишленост /около 46 % от средствата/.
- Социално-икономическото развитие на селските райони, допринасящо за създаването на работни места, намаляването на бедността, социалното приобщаване и подобряването на жизнения стандарт /около 30 % от средствата/.

Тези цели ще бъдат подкрепени от хоризонталните приоритети за иновации, околна среда и климат.

Консултирането на стопаните и достъпът до знания ще бъдат ключови елементи с цел постигане на по-конкурентно селско стопанство.

В ПРСР за периода 2014 – 2020 г. се обръща специално внимание на:

- Инвестициите в стопанствата /с по-голям акцент върху околната среда в сравнение с предишния програмен период/.
- Основните услуги и обновяването на селата.
- Мерките, свързани с околната среда и климата.
- Развитието на бизнеса в селските райони.

Предвид поляризираната структура на българските стопанства ще бъде приложена тематична подпрограма за стимулиране конкурентоспособността на малките стопанства.

Една от промените в новата ПРСР е, че отпадат досегашните оси, по които беше разделена програмата. Предложени са изцяло нови мерки, а някои от тях са обединени. Голяма част бяха приложени и в предишната ПРСР в България, а някои от мерките бяха разработени, но по различни причини не се приложиха в миналия програмен период.

2. Програма за развитие на селските райони на Република България 2014-2020

Програмата за развитие на селските райони за следващия програмен период 2014-2020 е най-важният документ, по който ще се развива българското земеделие в следващите години. Това е документът, на базата на който България следва да изпълни заложените в Стратегията „Европа 2020“ параметри за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, интегрирайки българската политика за развитие на селските райони в Договора за партньорство между страните членки на ЕС.

2.1. Приоритети на ПРСР 2014-2020

Приоритетите на ЕС за развитие на селските райони в периода 2014 – 2020 г. следва да допринасят за междусекторните цели в областта на иновациите, околната среда и смекчаването на последиците от изменението на климата. Най-общо тези приоритети могат да се обобщят в следните точки:

- Стимулиране на трансфера на знания и иновациите в областта на селското и горското стопанство и селските райони;
- Повишаване на конкурентоспособността на всички видове селскостопанска дейност и укрепване на жизнеспособността на стопанствата;
- Насърчаване на организацията на хранителната верига и управлението на риска в селското стопанство;
- Възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, зависещи от селското и горското стопанство;
- Насърчаване на ефективното използване на ресурсите и подпомагане на прехода към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика в селското стопанство, сектора на храните и горския сектор;
- Насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони.

2.2. Мерки, включени в ПРСР 2014-2020

Мярка 1. Трансфер на знания и действия по осведомяване

Подмярка 1.1. Професионално обучение и придобиване на умения

Подмярка 1.2. Демонстрационни дейности и действия по осведомяване

Подмярка 1.3. Краткосрочен обмен на опит в управлението на земеделски и горски стопанства и посещения на земеделски и горски стопанства

Мярка 2. Консултантски услуги, управление на стопанството и услуги по заместване в стопанството

Подмярка 2.1. Помощ за осигуряване на консултантски услуги

Подмярка 2.3. Подкрепа за обучение на консултанти

Мярка 4. Инвестиции в материални активи

Подмярка 4.1. Инвестиции в земеделски стопанства

Подмярка 4.2. Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти

Подмярка 4.3. Инвестиции в инфраструктура

Подмярка 4.4. Непроизводствени инвестиции

Мярка 6. Развитие на стопанствата и предприятията

Подмярка 6.1. Стартова помощ за млади земеделски производители

Подмярка 6.2. Стартова помощ за неземеделски дейности

Подмярка 6.4. Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности

Мярка 7. Основни услуги и обновяване на селата в селските райони

Подмярка 7.2. Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малки по мащаби инфраструктура, включително енергия от възобновяеми източници и спестяване на енергия

Подмярка 7.3. Широколентова инфраструктура, включително нейното създаване, подобряване и разширяване, пасивна ширококолентова инфраструктура и мерки за достъп до решения чрез ширококолентова инфраструктура и електронно правителство

Подмярка 7.4. Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на основни услуги на местно равнище за населението в селските райони, включително за отход и културни дейности, както и на съответната инфраструктура

Подмярка 7.5. Инвестиции за публично ползване в инфраструктурата за отход, туристическа информация и малка по мащаб туристическа инфраструктура

Подмярка 7.6. Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата, ландшафта в селските райони и обекти с висока природна стойност, включително съответните социално-икономически аспекти, както и действия за повишаване на екологичната информираност

Мярка 8. Инвестиции в развитието на горските територии и подобряване на жизнеспособността на горите

Подмярка 8.1. Залесяване и създаване на горски масиви – разходи по създаване

Подмярка 8.2. Залесяване и създаване на горски масиви – разходи по поддръжка

Подмярка 8.5. Предотвратяване и възстановяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития

Подмярка 8.6. Инвестиции, подобряващи устойчивостта и екологичната стойност на горските екосистеми

Подмярка 8.7. Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти

Мярка 9. Учредяване на групи и организации на производителите

Мярка 10. Агроекология и климат

Подмярка 10.1. Плащания за ангажименти, свързани с агроекология и климат

Подмярка 10.2. Опазване на застрашени от изчезване местни породи и сортове, важни за селското стопанство

Мярка 11. Биологично земеделие

Мярка 12. Плащания па Натура 2000 и Рамковата директива за водите

Подмярка 12.1. Компенсаторни плащания за земеделски площи в Натура 2000

Подмярка 12.2. Компенсаторни плащания за гори в Натура 2000

Подмярка 12.3. Компенсаторни плащания за земеделска площ в речен басейн с план за управление

Мярка 13. Плащания за райони с природни или други специфични ограничения

Подмярка 13.1. Компенсаторни плащания за ха ИЗП в планински райони

Подмярка 13.2. Компенсаторни плащания за ха ИЗП в други райони със съществени природни ограничения

Мярка 14. Плащания за хуманно отношение към животните

Мярка 15. Екологични услуги и услуги във връзка с климата в горското стопанство и опазване на горите

Подмярка 15.1. Плащания за горски екологични ангажименти

Подмярка 15.2. Подпомагане за запазване и поддръжка на горски генетични ресурси

Мярка 16. Сътрудничество

Подмярка 16.1. Подкрепа за сформирани и функциониране на оперативни групи в рамките на ЕПИ за селскостопанска политика и устойчивост

Подмярка 16.4. Подкрепа за хоризонтално и вертикално сътрудничество между участниците във веригата на доставки за изграждането и развитието на къси вериги за доставки и местни пазари. Подкрепа за дейности на местно

равнище за популяризиране, свързани с развитието на късите вериги за доставки и местните пазари

Мярка 19. Водено от общностите местно развитие (ВОМР)/ЛИДЕР

Подмярка 19.1. Помощ за подготвителни дейности

Подмярка 19.2. Прилагане на операциите в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие

Подмярка 19.3. Подготовка и изпълнение на дейности за сътрудничество на местни групи за действие

Подмярка 19.4. Текущи разходи и популяризиране на стратегия за водено от общностите местно развитие.

2.3. График за прием на проекти по мерките по ПРСР за 2017 г.

На сайта на Министерството на земеделието и храните е публикувана индикативната годишна работна програма по Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. за 2017 година.

Графикът предвижда в периода януари-февруари да бъде отворен прием по мярка 4.1.2. „Инвестиции в земеделски стопанства по Тематичната подпрограма /ТПП/ за развитие на малки земеделски стопанства“. Кандидатите по мярка 4.1.2. към ТПП трябва да са земеделски стопани, които имат икономически размер на стопанството от 6000 до 7999 евро, измерен в

стандартен производствен обем (СПО), и да са получили минимум 33% от общия доход за предходната година от земеделски дейности.

Вторият за програмния период прием по мярка **4.2. „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“** е планиран за февруари – март 2017 г.

Бюджет: 85 000 000 евро

Подпомагането по мярката ще бъде насочено към модернизирани на физическите активи на предприятията преработващи земеделски продукти с цел производство на нови и качествени продукти, включително такива свързани с къси вериги на доставка.

Вид на подкрепата

Подкрепа се предоставя на територията на цялата страна за инвестиции в материални и/или нематериални активи, подобряващи цялостната дейност на предприятията.

Инвестициите, обект на подкрепа, следва да са свързани с:

- Преработка и/или маркетинг на продукти в обхвата на Приложение I към Договора за ЕС или на памук, с изключение на рибни продукти;
- Развитие на нови продукти, процеси и технологии за продукти в обхвата на Приложение I към Договора за ЕС или на памук, с изключение на рибни продукти;

Подпомагане по мярката ще се предоставя за избрани първични производствени сектори свързани с преработката/маркетинг на продукти, описани в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз и памук, както следва:

1. Мляко и млечни продукти,
2. Месо и месни продукти,
3. Плодове и зеленчуци, включително гъби,
4. Пчелен мед,
5. Зърнени, мелничарски и нишестени продукти,
6. Растителни и животински масла и мазнини,
7. Технически и медицински култури, включително маслодайна роза и билки,
8. Готови храни за селскостопански животни,
9. Гроздова мъст, вино и оцет,
10. Производство на енергия чрез преработка на растителни и животински продукти с изключение на биомаса от рибни продукти.

Подкрепата ще бъде насочена към закупуване и изграждане на инвестиции, свързани с:

- Инвестиции в процеси и технологии за производство на продукти, включително такива свързани с къси вериги на доставка;
- Инвестиции свързани с изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и други недвижими активи, необходими за производството и маркетинга;
- Инвестиции в инсталиране на нови машини и оборудване за подобряване на производствения процес и маркетинга;
- Инвестиции в активи за съхранение, преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване и сушене с цел запазване качеството на продукцията;
- Инвестиции в специализирани транспортни средства за превоз на суровини и/или готова продукция, включително хладилни транспортни средства;
- Инвестиции, свързани с внедряването на системи за управление на качеството;
- Преработка на биомаса за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници;
- Инвестиции за постигане на съответствие със стандартите на Общността, включително пречиствателни съоръжения

Допустими разходи

- Изграждане, придобиване и подобряване на недвижимо имущество, включително чрез лизинг;
- Закупуване на нови машини, съоръжения и оборудване, включително компютърен софтуер до пазарната стойност на активите, включително чрез лизинг;
- Общи разходи, свързани със съответния проект за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултантски услуги, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта;
- Разходи за ноу-хау, придобиване на патенти права и лицензи, разходи за регистрация на търговски марки и процеси, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта“;
- Разходи за закупуване на земя до 10% от общия размер на допустимите инвестиционни разходи;
- Разходи за закупуване на сгради в селски райони до 10% от общия размер на допустимите инвестиционни разходи.

Бенефициенти:

- Земеделски производители регистрирани съгласно Закона за подпомагане на земеделските производители и Групи/Организации на производители;
- Предприятия /Физически и Юридически лица/, включително пазари на производители регистрирани съгласно Закона за стоковите борси и тържища.

1. Кандидатите следва да са физически или юридически лица регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите, които са микро, малки, средни и големи предприятия.

2. Ако кандидатът е земеделски производител, то стопанството му трябва да има стандартен производствен обем не по – малък от 8 000 евро;

Критерии за оценка:

Критериите за подбор ще гарантират насочване на финансовата помощ към проекти свързани с: преработка на суровини от чувствителните сектори съгласно Приложение № 5 (животновъдство, зеленчукови, овощни, влакнодайни, медицински и ароматни култури), въвеждане на нови и енергоспестяващи технологии и иновации в ХВП, инвестиции за покриване стандартите на ЕС и преработка и производство на биологични продукти. Приоритет ще бъде осигурен и за проекти осигуряващи устойчива заетост в селските райони и насърчаващи кооперирането и интеграцията между земеделските производители и предприятия от хранително – преработвателната промишленост. За постигане балансирано разпределение на средствата ще бъде осигурен приоритет за кандидати на територията на, райони с по-ниско ниво на подкрепа и райони с природни и други специфични ограничения.

Интензитет и размер на помощта:

Финансовата помощ е в размер на 50% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

Минималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е в рамките на 15 000 евро.

Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат за периода на прилагане на Програмата е в рамките на 3 000 000 евро.

Наредба № 20 от 27 октомври 2015 г. за прилагане на подмярка 4.2. „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“.

През юли 2017 г. отново ще се приемат проекти по мярка **6.1. „Създаване на стопанства на млади фермери“**.

Бюджет: 41 500 000 евро

Помощта по тази мярка ще се предоставя на млади земеделски производители на възраст до 40 години към момента на подаване на заявлението, които притежават съответни професионални умения и компетенции. Младият земеделски производител се счита за такъв, когато установява за пръв път земеделско стопанство в качеството си на ръководител на стопанството.

Допустими разходи:

- Закупуване на движими дълготрайни материални активи (машини, съоръжения, оборудване или специализирани транспортни средства);
- Закупуване, строителство, модернизиране на недвижими дълготрайни материални активи;
- Закупуване на селскостопански животни;
- Закупуване на земя за земеделска дейност;
- Създаване и/или презасаждане, и/или възстановяване на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия;

Критерии за допустимост:

Бенефициенти са земеделски производители – физически лица или фирми (ЕТ или ЕООД), които отговарят на следните критерии за допустимост:

- да са регистрирани като земеделски производители по Закона за подпомагане на земеделските производители;

- икономическият размер на стопанството да е в границите между 8 000 и 16 000 СПО (СПО – стандартен производствен обем - означава стойността на продукцията, която отговаря на средната стойност за даден район за всеки един земеделски продукт). Всяка земя, която се взема предвид при определяне на първоначалните минимални СПО да е с представен документ за собственост и/или договор за аренда/наем с минимален срок от 5 години;

- да са на възраст от 18 до 40 години (може и навършени) към датата на подаване на молбата за подпомагане;

- да имат съответните професионални умения и познания, които да бъдат доказани: завършено средно образование в областта на селското стопанство или ветеринарната медицина, или средно икономическо образование със земеделска насоченост; и/или завършено висше образование в областта на селското стопанство или ветеринарната медицина, или висше икономическо образование със земеделска насоченост; и/или удостоверение за завършен курс от минимум 150 часа или свидетелство за професионална квалификация в областта на селското стопанство. Когато кандидатът не покрива изискванията за професионални умения и познания, може да бъде одобрен при условие, че поеме ангажимент, в рамките на 36 месеца от момента на вземане на решение за отпускане на помощта, да покрие тези изисквания. Тази възможност може да се предостави в случай, че младият земеделски производител е предвидил подобна нужда в бизнес плана си;

- в рамките на 18 месеца преди датата на кандидатстване по мярката те са регистрирани за първи път като земеделски производители по Закона за подпомагане на земеделските производители;

- в рамките на 18 месеца преди датата на кандидатстване по мярката те са започнали да отглеждат животни в собствен/нает животновъден обект и/или да стопанисват земя с цел производството на земеделска и животинска продукция.

Сума и размер на помощта

Общият размер на помощта не може да надвишава 25 000 евро на бенефициент.

Изплащането на помощта става на два пъти под формата на единична премия:

Първо плащане – 12 500 евро след одобрение на молбата за подкрепа;

Второ плащане – 12 500 евро само при коректно изпълнение на всички заложи в бизнес плана дейности, инвестиции и цели вкл. увеличаване на икономическия размер на стопанството спрямо първоначалния размер с най-малко 4000 евро СПО

В процесът на оценка проектите се класират и се дава приоритет на:

- Проекти, които се изпълняват от бенефициенти, които имат завършено средно и/или висше образование в областта на селското стопанство, ветеринарната медицина или икономическо образование със земеделска насоченост;

- Проекти, които се изпълняват в сектор „Животновъдство“

- Проекти, които се изпълняват в сектор „Плодове и зеленчуци“

- Проекти на млади фермери, чиито стопанства са в процес на преход към биологично производство или са преминали към биологично производство на земеделски продукти и храни

- Проекти на млади фермери, които създават заетост и нови работни места

НАРЕДБА № 14 от 28 май 2015 г. за прилагане на подмярка 6.1 „Стартова помощ за млади земеделски стопани“ от мярка 6 „Развитие на стопанства и предприятия“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г.

Приемът по дългоочакваната мярка **6.4. „Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности“** е предвидено да стартира през ноември 2017 г.

Бюджет: 50 200 000 евро

Мярката предоставя подпомагане за инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към:

- Развитие на селски туризъм:
 - Туристическо настаняване и осигуряване на храна на туристите (включително къщи за гости, къмпинги и съоръжения, и т.н.);
 - Развитие на туристическите услуги, които предлагат на посетителите възможности за спорт и отдих или са насочени към хобита и други дейности за свободното време (езда, колоездене, фототуризм) и специализиран туризъм за любители на природата – наблюдение на птици, животни, пеперуди, растения и т.н.);
 - Туристически услуги, свързани с опазване и експониране на места с исторически, културен, природен или образователен интерес (стари изби, мелници, ферми, изложения на закрито и открито), и т.н.
- Местно занаятчийство:
 - Занаятчийски дейности (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности).
- Производствени дейности;
- Предоставяне на услуги за всички икономически сектори и населението, включително:
 - Грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, обучение и други;
 - Създаване/обновяване или подобрене на работилници за поддръжка и ремонт на машини и съоръжения за селското и горското стопанство;
 - Архитектурни и инженерни дейности, счетоводство, деловодство и одиторски услуги, технически услуги, индустриално почистване, ветеринарни дейности и т.н.
 - ИТ дейности, компютърни и електронни дейности, електронна търговия и др.;

Не се предоставя финансова помощ за изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги в курортни комплекси за развит масов туризъм.

Подпомагат се проекти за обновяване или изграждане на места за настаняване с до 20 помещения за настаняване.

Допустими разходи

Мярката финанси материални и нематериални инвестиции, за създаване и развитие на неземеделски дейности в селските райони, включващи:

- а) Изграждане или подобренията на недвижимо имущество;
- б) Закупуване на нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер до пазарната стойност на активите;
- в) Хонорари на архитекти, инженери и консултанти;
- г) Нематериални инвестиции: придобиване и създаване на компютърен софтуер и придобиване на патенти, лицензи, авторски права и марки.

Бенефициенти

Земеделски производители или микропредприятия, регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон, Закона за кооперациите или Закона за вероизповеданията, както и физически лица, регистрирани по Закона за занаятите.

Бенефициентите трябва да имат седалище или съответно постоянен адрес за физическите лица на територията на селски район.

Критерии за допустимост

Проектите и кандидатите трябва да отговарят на следните условия:

- Инвестицията да се осъществява в селски район;
- Кандидатът да представи разработен бизнес план, който да показва икономическа жизнеспособност на инвестицията за срок от 5 години/ 10 години при строително-монтажни работи;
- Ако кандидатът е земеделски производители, стопанството му трябва да има стандартен производствен обем над 8 000 евро.

Критерии за подбор

Чрез критериите се цели и подпомагане на проекти с по-висока добавена стойност и създаващи нови работни места.

Интензитет и размер на помощта

Финансовата помощ не може да надвишава 75% от общите допустими разходи и е до 200 000 евро.

Минимална стойност на допустимите разходи – 10 000 евро.

Максимална стойност на допустимите разходите по проекта – 600 000 евро.

През октомври 2017 г. ще бъдат отворени за кандидатстване още три мерки, насочени към частни бенефициенти, както следва:

- Мярка 8.3. „Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития“.
- Мярка 8.4. „Възстановяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития“.
- Мярка 8.6. „Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти“

Мярка 8.3. „Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития“.

Бюджет: 8 500 000 евро

За най-сериозен рисков фактор при опазване на горите продължават да се смятат горските пожари. Съгласно статистическите данни за последните 6 години са възникнали 3624 горски пожара, които са засегнали 61 511,3 ха горски територии. Причинените щети са за 14,057 млн. лева.

Бенефициенти

- Физически и юридически лица и местни поделения на вероизповеданията, собственици на горски територии;
- Общини, собственици/управляващи горски територии;
- Юридически лица, управляващи държавни горски територии;
- Юридически лица, наематели на горски територии;
- Регионални дирекции по горите.

Допустими разходи

- създаване, подобряване и поддръжка на противопожарна инфраструктура – лесокултурни прегради, противопожарни просеки, минерализовани ивици, горски пътеки и маршрути, противопожарни стени;
- закупуване на оборудване за противопожарни депа и защитни средства;
- изграждане/подобряване на хеликоптерни площадки, с изключение на летищни съоръжения за търговски цели;
- изграждане/подобряване на водоизточници за борба с пожарите;
- строителство/подобряване на наблюдателни пунктове за борба с пожарите;
- закупуване на комуникационно оборудване и средства за наблюдение на горски пожари, вредители и болести;
- изграждане и подобряване на горски пътища.

Условия за допустимост

- Всички кандидати трябва да докажат собственост върху горските територии, с които кандидатстват за подпомагане, или правото си да ги управляват/контролират;
- Превантивните дейности срещу пожари са допустими за подпомагане само в горските територии, класифицирани като средно или високо рискови от възникване на пожар. Списък на териториите с висок и среден риск от горски пожари е посочен в Приложение към Програмата;
- Всички превантивни дейности срещу горски пожари трябва да са част от плана за защита на гората;
- В случаите на превантивни дейности срещу болести и вредители, описанието на настъпилото бедствие трябва да бъде придружено от научни доказателства. Списък с болестите и вредителите, които могат да причинят бедствие е посочен в Приложение към Програмата.

Критерии за подбор

Избираемите проекти за превантивни дейности ще бъдат класирани според големината на площта, която предпазват, като приоритет ще се дава на по-голямата площ.

Интензитет и размер на помощта

Подпомагането по тази подмярка ще бъде 100% от общите допустими разходи.

Максимумът на общите допустими разходи по тази подмярка за целия период на прилагане на ПРСР (2014-2020) е левовата равностойност на 2 500 000 евро на кандидат за подпомагане.

Минимумът на общите допустими разходи е левовата равностойност на 1 000 евро на проект.

Мярка 8.4. „Възстановяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития“.

Бюджет: 4 000 000 евро

Навременното възстановяване на пострадалите гори има благоприятно въздействие върху почвите, водите, въздуха и биоразнообразието. Освен икономическия ефект, възстановените гори постигат и много по-значим екологичен ефект, като допринасят за борбата с промените в климата и увеличават поглъщането на въглерода.

Бенефициенти

- Физически и юридически лица и местни поделения на вероизповеданията, собственици на горски територии;

- Общини, собственици/управляващи горски територии;

- Юридически лица, управляващи държавни горски територии;

- Юридически лица, наематели на горски територии;

Допустими разходи

- Почистване на площи в гори, пострадали от пожари и други природни бедствия, с цел тяхното изкуствено или естествено възобновяване;

- Презалесяване на пострадалите гори, което включва: изготвяне на технологичен план за залесяване; почвоподготовка; закупуване на залесителен материал; транспорт и временно съхранение на залесителния материал; разходи за труд при залесяване; третиране на фиданките с необходимите предпазни и защитни материали (например, заразяване с мицел или азот фиксираща бактерия, осъществено индивидуално или чрез ограждане на залесената площ);

- Възстановяване на увредени инвестиции, защитни съоръжения, инженерни работи, инсталации, пътеки и места за наблюдение на пожари;

- Създаване на депа за съхранение на дървесина, добита от гори, пострадали от неблагоприятни природни въздействия.

Условия за допустимост

- Всички кандидати трябва да докажат собственост върху горските територии, с които кандидатстват за подпомагане, или правото си да ги управляват;

- Възстановителните дейности ще бъдат допустими за подпомагане в горските територии на цялата страна;

- Изборът на дървесни видове за залесяване трябва да отговарят на типа на месторастене;

- В случаите на възстановяване на щети от болести и вредители, описанието на настъпилото бедствие трябва да бъде придружено от научни доказателства.

Критерии за подбор

Избираемите проекти за възстановителни дейности ще бъдат класирани по реда на тяхното кандидатстване (първи дошъл – първи обслужен).

Интензитет и размер на помощта

Подпомагането по тази подмярка ще бъде 100% от общите допустими разходи.

Максимумът на общите допустими разходи по тази подмярка за целия период на прилагане на ПРСР (2014-2020) е левовата равностойност на 1 000 000 евро на кандидат за подпомагане.

Минимумът на общите допустими разходи е левовата равностойност на 1 000 евро на проект.

Мярка 8.6. „Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти“

Бюджет: 9 000 000 евро

Мярката цели да се подсигурят средства за подпомагане на недържавните гори, които да могат да запазят освен своята многофункционалност и конкурентоспособността на собствениците си, за да продължат с устойчивото управление на горите си.

Бенефициенти

- Физически и юридически лица и местни поделения на вероизповеданията, собственици на горски територии;

- Общини, собственици на горски територии;

- Сдружения на частни собственици на горски територии или общини;

- Микро, малки и средни предприятия;

- Горски стопани, доставчици на услуги.

Допустими разходи

- За инвестиции в преработка и маркетинг на горски продукти:

- изграждане, придобиване или подобрене на сградите за производство;

- закупуването на нови машини и оборудване за първична преработка на дървесината, както и други работни операции,

- предхождащи промишлената преработка, до пазарната цена на актива;
- общи разходи, свързани с инвестицията, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост, включително проучвания за техническа осъществимост;
 - нематериални инвестиции: придобиването или развитието на компютърен софтуер и придобиването на патенти, лицензи, авторски права, търговски марки и т.н.
- За инвестиции в подобряване на икономическата стойност на горите:
 - Осветления и прочистки във високостъблени и семенно възобновени издънкови гори;
 - Закупуване или вземането на лизинг на щадящи почвата и ресурсите горска техника и оборудване за сеч, извоз и товарене на дървесина за едно или повече стопанства;
 - Разходите по изготвяне на планове или програми за управление на горите.

Условия за допустимост

- Закупуването на оборудване за сеч е допустимо за подпомагане само ако предвиденото устойчиво ползване на дървесина позволява подходящото му ефикасно използване;
- Частните собственици трябва да притежават минимум 0.5 ха горски територии;
- Сдруженията на частните собственици трябва да притежават горски територии с площ минимум 1.0 ха;
- Юридическите лица – частни собственици, са допустими за подпомагане, само ако са регистрирани съгласно българското законодателство и максималното участие на държавата в тях не превишава 25%;
- Общините и техните сдружения трябва да притежават минимум 10 ха гори;
- За първична преработка на дървесина са допустими само микро, малки и средни предприятия.

Интензитет и размер на помощта

Подпомагането по тази подмярка ще бъде 50% от общите допустими разходи за проекти от селските райони на Р България и 40% за всички останали.

Максимумът на общите допустими разходи по тази подмярка за целия период на прилагане на ПРСР (2014-2020) е левовата равностойност на 500 000 евро на кандидат за подпомагане.

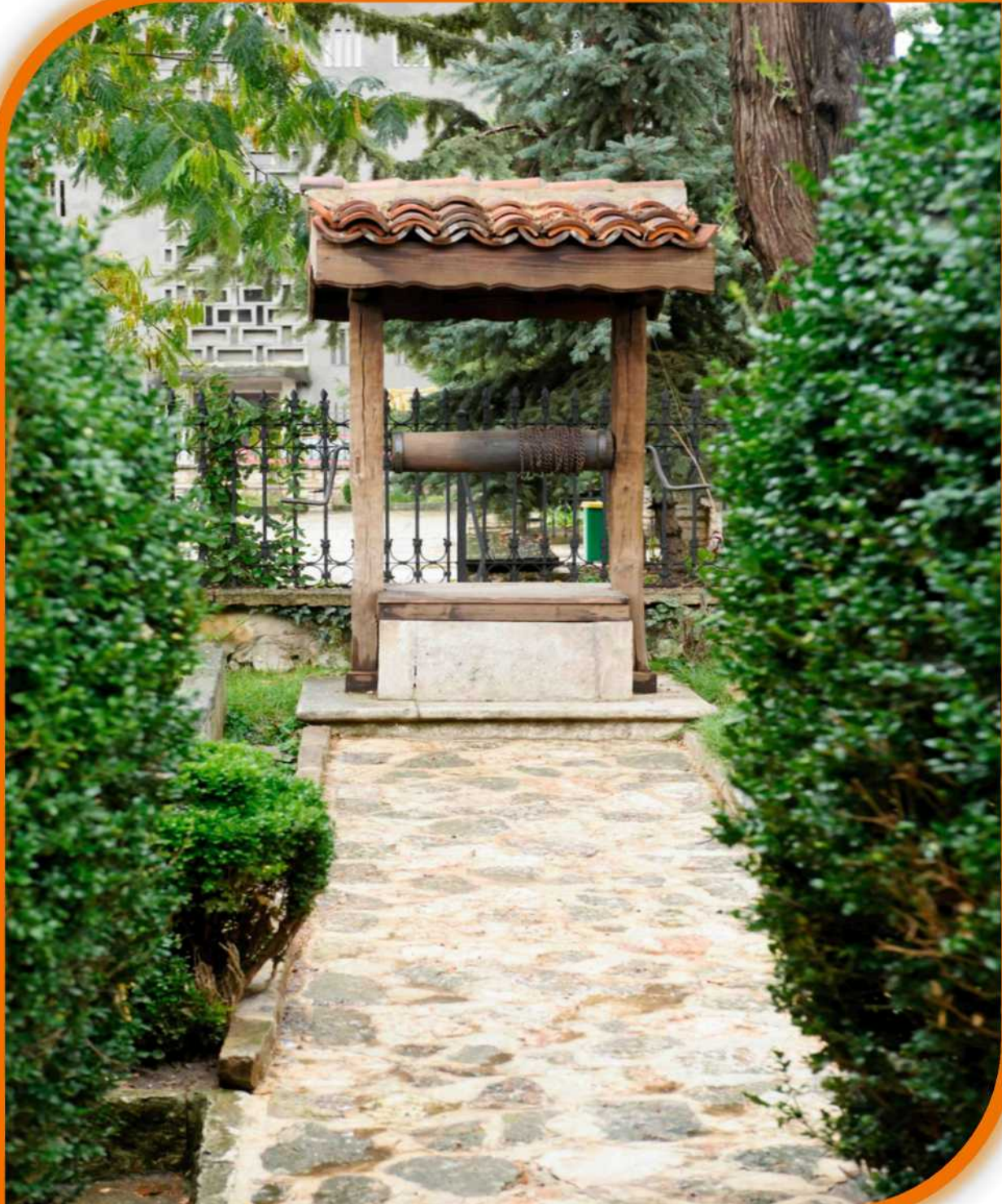
Минимумът на общите допустими разходи е левовата равностойност на 5 000 евро на проект.

Бюджетът на тази мярка е в размер на левовата равностойност на 18 000 000 евро.

Критерии за подбор

Избираемите проекти ще бъдат класирани според приоритетите на следните критерии за избор:

- местоположение на територията на община с висока лесистост (от повече от 30% до повече от 60%, като се дава приоритет на по-високият процент).

3. Трансфер на знания и иновации в селското стопанство, горското стопанство и селските райони.

3.1. Трансфер на знания

От предишния програмен период се запазва съответстваща на досегашната 111-та мярка, но допълнена с близки условия и с наименование Мярка 1. „Трансфер на знания и действия по осведомяване“. Новост по мярката е, че освен курсове и семинари ще може да се предлага и индивидуално обучение. В случай на демонстрационни проекти подпомагането може да включва и съответните разходи за инвестиции. Допустими по променената мярка ще са освен разходите за път, настаняване и дневните командировъчни на участниците, и разходите за заместници на селскостопанските производители.

3.2. Иновации

Политиката за развитие на селските райони има дългогодишна история на стимулиране на иновациите. Мерките по отношение на трансфер на знания и инвестиции са програмирани с цел да се насърчат иновациите и това ще бъде валидно и в следващия програмен период. Другите елементи, като ЕПИ, са нови за политиката за развитие на селските райони.

Иновациите често се определят като нови идеи, които се оказват успешни в практиката. Те могат да са свързани с нов продукт, практика, услуга, производствен процес или начин на организация. Те просто трябва да докажат полезността си в практиката.

Днес са валидни две концепции – за еднопосочни и за интерактивни иновации. Еднопосочните, или още „линейни“, иновации се основават на научноизследователски подход, като новите идеи са резултат от научни изследвания и са въведени в практиката чрез еднопосочен трансфер на знания. Интерактивните, наречени още „системни“ иновации, се основават също на науката, но и на практиката и други „посредници“, като земеделски производители, консултанти, неправителствени организации, изследователи. Иновациите, създадени с интерактивен подход, често предоставят по-целенасочени решения, които са по-лесно приложими.

3.3. Концепцията ЕПИ

Изхождайки от първия приоритет на ЕС за развитие на селските райони, а именно стимулиране на трансфера на знания и иновациите в селските райони и укрепване на връзките между селското и горското стопанство и научноизследователската дейност, се обособява концепцията за Европейско партньорство за иновации /ЕПИ/.

Ключовите заинтересовани лица за приложението на ЕПИ в ПРСР 2014-2020 г. са научните и академични организации, консултантски организации, неправителствени организации, работещи в областта на околната среда и управление на водите, браншовите организации на фермерите от различните сектори в селското стопанство, представители на бизнеса от хранително-вкусовата промишленост. Аграрните академични и научно-изследователски организации и Националната служба за съвети в земеделието ще бъдат базата за създаване на оперативните групи в рамките на ЕПИ. Ще се надгражда и развива

дългогодишният опит на тези организации в областта на научното обслужване на земеделския и преработвателния сектор, на обучението и внедряване на научно-приложни продукти в земеделското производство.

В регламента за развитие на селските райони, който следва стратегията Европа 2020 се казва, че ЕПИ има за цел да стимулира конкурентоспособно и устойчиво селско и горско стопанство, което „постига повече с по-малко“ в хармония с околната среда. То ще помогне за изграждането на конкурентоспособен първичен сектор, който гарантира снабдяването с храни, разнообразието на продукти и производството в световен мащаб, дългосрочното предлагане на различни суровини за хранителна и друга употреба, както и подобро разпределение на добавената стойност по хранителната верига.

Оперативните групи

Целите на ЕПИ за селскостопанска производителност и устойчивост са свързани с насърчаване на продуктивен, съобразен и устойчив на изменението на климата селскостопански сектор с ниски нива на въглеродни емисии, който използва ресурсите ефективно и работи в хармония с основните природни ресурси, от които зависи селскостопанската дейност, както и с подпомагане на устойчивото снабдяване с храни, фуражи и биоматериали, съществуващи и нови.

Сред целите на ЕПИ са още подобряването на процесите за запазване на околната среда, смекчаване и адаптиране към последиците от изменението на климата, както и изграждане на връзки между най-новите изследователски знания и технологии и селскостопанските производители, предприятия и консултантски услуги.

Тези цели на ЕПИ в рамките на Програмата за развитие на селските райони се очаква да бъдат постигнати, чрез оперативните групи на ЕПИ, които се подпомагат по мярката „Сътрудничество“. Тези оперативни групи е предвидено да се създават от заинтересовани страни като селскостопански производители, изследователи, консултанти, предприятия, които участват в селското стопанство и сектора на храните и др. Оперативните групи на ЕПИ определят вътрешни процедури, които гарантират прозрачност на тяхната дейност и избягват ситуации на конфликт на интереси.

Задачи

Оперативните групи на ЕПИ съставят план, който съдържа описание на иновативния проект, който ще се разработва, изпитва, адаптира или изпълнява, както и описание на очакваните резултати и приноса към целта на ЕПИ за повишаване на производителността и устойчиво управление на ресурси.

При изпълнението на своите иновативни проекти оперативните групи вземат решения за разработването и

изпълнението на иновативни действия чрез мерки, финансирани от програми за развитие на селските райони. Сред задачите на оперативните групи е и разпространението на резултатите от своите проекти, и по-специално чрез мрежата за ЕПИ.

Предизвикателства

Отчитат се и някои проблеми, които биха могли да затруднят изпълнението на задачите по ЕПИ. Сред тях са липсата на опит на основните участници в сътрудничеството за осъществяване на съвместни дейности; недостатъчно развитите връзки между научно-изследователските институции, земеделските производители и предприятията от хранително-вкусовата промишленост; недостатъчното финансиране на научните организации и на Службата за съвети; липсата на опит от настоящия програмен период по аналогични на ЕПИ дейности; неяснотите по отношение на юридическия статут на оперативните групи.

Допустими разходи

Съгласно регламента за развитие на селските райони, оперативните групи се подпомагат по ПРСР. Допустимите разходи включват изграждането, придобиването, включително отпускането на лизинг, или подобренията на недвижимо имущество, както и закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер до пазарната цена на актива. Допустими за подпомагане са и общи разходи, свързани с разносните по съответния проект, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, проучвания за техническа осъществимост, придобиване на патенти или лицензи. Не се признават за допустими за инвестиционно подпомагане закупуването на права за производство на селскостопанска продукция, права на плащане, животни, едногодишни растения и тяхното засаждане. Авансовите плащания достигат до 50% от общия размер на одобрената финансова помощ и се изисква наличие на банкова или еквивалентна гаранция, съответстваща на 100% от размера на авансовото плащане. За публичноправните бенефициенти, авансовите суми се плащат на общини, регионални органи и техни сдружения, както и на публичноправни органи.

Приоритетни области

Въз основа на SWOT анализ по отношение на първия приоритет на новата ОСП – „Стимулиране на трансфера на знания и иновациите в областта на селското и горското стопанство и селските райони“ са идентифицирани три приоритетни области – стимулиране на иновациите и базата от знания в селските райони; укрепване на връзките между селското стопанство, производството на храни, горското стопанство и научноизследователската дейност и иновациите; поощряване на ученето през целия живот и професионалното обучение в секторите на селското и горското стопанство.

Стимулирането на иновациите и базата от знания в селските райони

Стимулирането на иновации и базата от знания в селските райони цели подобряване на информираността на средните и дребни селскостопански производители относно съществуващите възможности за финансова подкрепа за нововъведения в сектора. Този приоритет се изразява и в подкрепа за създаване на мрежа от иновационни посредници между изследователските центрове и

селскостопанските производители, както и създаване на условия за идентифициране на потребностите на земеделските производители от иновационни решения в стопанствата им. Заложено е още и създаването на условия за достигане до земеделските производители на научните резултати от научно-приложните изследвания в аграрната наука, както и подкрепа за малките стопанства за запознаване и внедряване на иновации.

Бизнес – наука

Втората приоритетна област – укрепване на връзките между селското стопанство, производството на храни, горското стопанство и научноизследователската дейност и иновациите се изразява в улесняване на достъпа на стопанствата и предприятията до външен финансов ресурс за въвеждане на иновации и разширяване на възможностите за ползване на консултантски услуги за въвеждане на иновациите в производството. Този приоритет би помогнал за подобряване на достъпа до информация относно нови технологични решения, новостите в управлението, пазарната конюнктура, приспособяването към климатичните промени и намаляването на въглеродните емисии и т.н. сред мнозинството земеделски производители, включително и чрез изграждане на мрежи за обмен на добри практики и опит. Акцент се поставя и върху ефективното използване на изградения национален ресурс за предоставяне на консултантски и съветнически услуги, обучение и квалификация и въвеждане на иновативни подходи.

Учене през целия живот

Третата приоритетна област – поощряване на ученето през целия живот и професионалното обучение в секторите на селското и горското стопанство цели подобряване на условията за обучението на земеделските производители и собствениците на гори с цел придобиване на нови знания и умения. Създаването на система за учене през целия живот чрез подкрепата за обучение в курсове с различна продължителност и гъвкавост на формите на обучение, е необходимо да се съобрази със спецификата на дейностите в земеделието и горското стопанство. Предоставянето на възможности за привлекателно професионално обучение би повишило нивото на техническите и икономическите знания и умения в областта на управлението и бизнеса, новите технологии, качеството и безопасността на продуктите, устойчивото управление на природните ресурси, включително изискванията за кръстосаното съответствие, възобновяемите източници на енергия и биологичното производство.

4. Конкуренентност на агросектора и устойчивост

4.1. Повишаване на конкурентноспособността на стопанствата и предприятията от селското и горското стопанство и хранително-преработвателния сектор.

Инвестициите за модернизация на производствените процеси в сектора са от ключово значение за неговата конкурентноспособност, следователно и за неговата жизнениост в по-дългосрочен план. Засега модернизацията на селскостопанските подсектори е силно небалансирана – докато напредъкът в

зърнопроизводството и индустриалните култури е значителен, в зеленчукопроизводството и животновъдството процесът изостава. Сред реализираните проекти преобладават тези на стопанства, специализирани в отглеждането на зърнени и технически култури, инвестициите в които имат къс срок за откупуване. Противоположно, в секторите с гарантирани бюджети (за изпълнение на нитратната директива, постигане на стандартите за качество на млякото, биологично производство), където инвестициите се откупуват за значително по-дълъг срок и по правило придобитите активи имат по-ниска ликвидност, успешните проекти са значително по-малко. Очевидно е необходимо по-балансирано разпределение на инвестиционната подкрепа между отделните сектори.

Конкурентноспособността на селското и горското стопанство в голяма степен ще зависи и от модернизацията и развитието на производствената инфраструктура. Това важи както за т.н. подобрения на земята – хидромелиорации, борба с ерозията, подобряване на почвеното плодородие, пътища и пр., така и за изграждане на съоръжения за съхраняване и заготовка на продукцията. Инвестиционната подкрепа за възстановяването на напоителните системи и изграждането на складове, хладилници, пътища и ефективни комуникационни връзки би могло да се разглежда като безспорен приоритет в развитието на българското земеделско стопанство в периода 2014 – 2020 година.

4.2. Устойчиво управление на природните ресурси и на дейностите, свързани с климатичните промени

Наред с нарастващите продоволствени нужди на населението, природните ресурси остават ограничени и е доказано, че в много отношения те намаляват непрекъснато. Това налага търсенето и намирането на решения, свързани с насърчаването на иновации, нови технологии и практики, които допринасят за задоволяване на увеличаващото се търсене на храни и фуражи (с повишени изисквания към тяхното качество) и използване на естествените ресурси по начин, щадящ и запазващ околната среда.

Селскостопанското производство е силно зависимо от климатичните промени. В същото време, то е и важен фактор, който влияе върху природните и климатични условия. В този смисъл са необходими мерки и дейности, които да позволят адаптирането на земеделието към променящата се околна среда и такива, които да окажат положително влияние върху климатичните промени и насърчат устойчивото развитие на земеделските стопанства. Средствата за реализация на устойчиво управление на природните ресурси включват мерки и

действия както по линия на I, така и по линия на II стълб на ОСП. Промените в организацията на директните плащания в непосредствена перспектива следва да са насочени към:

- Въвеждане на екологичен компонент в директните плащания.
- Подкрепа на производството в райони със специфични природни ограничения за селскостопанска дейност под формата на плащания на площ в допълнение на помощта по II стълб;
- Продуктово обвързана помощ може да се запази в определени граници (за райони, добиви или глави добитък) при специфични условия в някои райони;
- Въвеждане на опростена схема за подпомагане на малките земеделски стопанства;
- Опростяване на правилата за кръстосано съответствие.

По линия на II-ри стълб следва да продължи подкрепата на селскостопанското производство в районите с природни и други ограничения за земеделска дейност, както и за развитието на биологичното производство.

На национално и локално ниво е необходимо:

- Подкрепа за селскостопанското производство с икономично използване на ресурсите;
- Развитието на територията и селскостопанската инфраструктура по начин, който не застрашава екологичното равновесие, преди всичко териториалното биоразнообразие;
- Въвеждане на интегрирани системи за управление на водите, което да бъде от полза за земеделието, селските общности и екосистемите;
- По-голям глас на местната власт и местните общности в решенията относно използването на естествените ресурси в земеделието.

Намалението на емисиите може да се постигне без намаляване на производството, на първо място чрез по-пълно използване на съществуващите знания, технологии и добри практики. Мерките и проектите за по-ефективно използване на азотните торове, оптималното използване на водните ресурси; управление на животинските отпадъци; увеличаване на дела на възобновяемите източници на енергия от второ и трето поколение не само намаляват парниковите газове, но и съкращават разходите за единица продукция и имат положителен екологичен ефект. Същият ефект имат и технологиите за почвена обработка, които намаляват разходите на енергия и запазват в по-голяма степен почвеното плодородие.

- Научните изследвания в областта на прецизното земеделие, използването на торовете и новите фуражи, новите технологии за отглеждане на животните и третиране на отпадъците могат да имат съществен принос за намаляване на въглеродните емисии;

- Необходимо е да се отчете влиянието на политиката и инициативите в областта на намаляването на въглеродните емисии върху малките стопанства и селските общности, за които земеделието е основна стопанска дейност, свързана неразривно с изградената култура;

- Ефектът от производството на биогорива върху въглеродните емисии не е изяснен докрай. Някои системи имат положителен екологичен ефект, но други

намаляват площта за производство на храни и по този начин предизвикват нарастване на емисиите на парникови газове;

- Само по себе си намаляването на вредните емисии зависи преди всичко от фермерите. С тази си дейност те създават публични блага и следва да бъдат възнаградени за това. Това е в интерес на фермерите, селските общности и на обществото като цяло.

5. Организация на хранителна верига, включително процесите и маркетингът на селскостопанските продукти, животновъдството и мениджмънт на риска в селското стопанство.

5.1. Интегриране на селскостопанските производители в хранителната верига

Подобряване на пазарният достъп

Очерталата се тенденция на намаляване на дела на земеделието в цената на крайния продукт става все по-отчетлива. За това има обективни обстоятелства – промяната в модела на хранене и пр., но без съмнение това развитие подкопава допълнително позицията на производителите, особено на по-малките стопанства. Могат да се приведат още аргументи, но и така е ясно, че интересите и на земеделците, и на обществото изискват целенасочени мерки на политическо ниво за подобряване на пазарния достъп на селскостопанските производители. Като се има предвид, че пазарните проблеми имат различни измерения за едрите и дребните производители, както и за отделните подсектори, те биха могли да се обединят в няколко групи:

- Интегриране на пазарите

Развитието на транспортната инфраструктура и намаляването на транспортните разходи са от съществено значение за фермерите. От особено значение е нарастването на пристанищния капацитет. В същата посока е въздействието на напредъкът в развитието на комуникациите и достъпа до информация, особено наличието на широколентов Интернет.

- Развитие на пазарната инфраструктура

Функционирането на развита система от стокови борси, тържища и пазари, последните оборудвани с хладилници и съоръжения за първична обработка на продукцията, е от ключово значение, особено за по-дребните производители. Досегашният опит в това отношение не е особено насърчителен, което прави още по-необходима държавната подкрепа за реализацията на проекти в тази област.

- Коопериране на производителите.

Необходимо е да се насърчава сдружаването на производителите и кооперирането на участниците във веригата на предлаганите селскостопански продукти и храни. Интегрираното производство и по-късата верига до пазара биха довели до избягване на прекупвачите и биха донесли по-висока добавена стойност, а оттам и по-високи доходи на земеделските стопани.

- Ефективна конкурентна среда.

Високата концентрация на производството в хранително-преработвателния сектор и търговията и публично известната практика в някои области поставят въпроса за ефективното и пълно приложение на Закона за защита на конкуренцията. Толерирането на картелни споразумения би било разрушително за земеделието. Възниква въпроса дали този закон е в състояние да предотврати появата на доминиращи стопански структури и налагането на съмнителни договорни отношения.

Другата група мерки засягат създаването и подкрепата за плуралистична структура в изкупуването и търговията със земеделски стоки. Безпрепятственото влизане и излизане на фирми от този сектор е особено важно, както и функционирането на различни по големина, организация и функции стопански агенти.

Повече прозрачност в ценообразуването ще бъде от полза както за производителите, така и за потребителите. Специално внимание заслужава ограничаването на случаите на „асиметрично ценообразуване“, при което при нарастване на фермерските цени растат и потребителските, крайни цени, докато при намаляване на фермерските цени потребителските се задържат на достигнатото ниво.

Не на последно място следва да се премахне практиката на заблуждаващо етикетиране на продуктите.

5.2. Развитие на местните пазари и регионални продукти

Големите вериги за доставка на храни, чиито дял в търговията нараства, налагат производството на големи партии стандартизирани и еднообразни продукти. При тези условия продуктовото разнообразие и специфичните качествени характеристики отиват на заден план. В същото време потребителското предпочитание към качествени продукти, които освен това са част от регионалната идентичност и от многообразието на условията на страната, дават шанс на по-малките, но изискващи повече разходи на труд стопанства. Точно

тези стопанства следва да получат подкрепа за развитие на каналите за реализация и за пряк достъп до потребителите.

Освен това означаването на географския район на произход и на използваните методи на производство следва да дава статут на „регионални“ продукти.

Тъй-като големите корпоративни хранителни вериги са неоспорим факт, то е нужно държавата да провежда непрестанен диалог, в който да се търси взаимноизгодна икономическа полза по отношение на цени, качество и обем, за да не останат дребните и средни производители и преработватели в ролята на странични "наблюдатели".

Развитието на местните пазари трябва да заема по-значимо място в селскостопанската политика. Аргументите в полза на такова разбиране са от различен характер: отговаря на интересите на потребителите, запазва създадената през годините култура на производство и потребление, допринася за запазването на местната идентичност и пр. От гл. т. на структурната и регионалната политика това е ефективна, пазарно ориентирана мярка, която може да подкрепи малките стопанства и тези от райони с природни ограничения за селскостопанската дейност. В условията на глобализация успехът на местните пазари и продукти може да противодействат на процеса на унификация на производството и потреблението. В крайна сметка това е принос както за запазването на плуралистична аграрна структура и разнообразието на земеделските продукти, така и за жизнеността и културното наследство на селските райони.

Подобреният достъп до пазарите в процеса на глобализация позволява на големите стопанства да увеличават доходността чрез реализация на икономията от мащаба. Шансът за малките ферми е да произвеждат качествени продукти с по-висока добавена стойност. Досега ОСП и селскостопанската политика на България е била насочена предимно към защита на интересите на големите фирми. Общественият интерес изисква провеждане на по-балансирана политика, която да позволи успешна дейност и на по-малките фирми. Укрепването и подкрепата за местните пазари и на регионални продукти със специфични качествени характеристики е политика с особено силен потенциал в тази област.

В този аспект е наложително МЗХ е да осъществи координирани действия с МИЕТ и по специално с Агенцията по туризъм, чиито пазарен потенциал се изчислява на 5 млн. човека годишно.

5.3. Защита на човешкото здраве и интересите на потребителите чрез прилагане на контрол по цялата хранителна верига

Устойчивият растеж на земеделското производство се основава на производството не само на достатъчни по количество, но и с определено качество и степен на безопасност храни. В този смисъл, с осъществяването на единен контрол по цялата хранителна верига се гарантира високо ниво на

доверие в потребителите относно качеството и безопасността на храните, които консумират и се създава възможност за прилагане на най-добрите европейски практики и високи стандарти в областта на безопасността и качеството на храните, хранителните добавки и напитките, ветеринарната медицина и здравеопазването на животните и хуманното отношение към тях, растителната защита и торовете, фитосанитарния контрол, фуражите, граничния контрол и др.

Българската агенция за безопасност на храните би трябвало да се реорганизира и да се превърне в координиращ орган обединяващ усилията на познанията и възможностите както в научно-изследователската област, така и държавните и частни компетентни органи.

5.4. Възможности за финансиране на късите вериги на доставки

Има условия за финансиране за развитие на късите доставки на храни и те са разписани в мярка в **мярка 16 „Сътрудничество“** и по-конкретно подмярка 16.4. на Програмата за развитие на селските райони.

Освен мярка 16, съществуват и още две мерки, които са свързани с късите вериги на доставки. Такава е мярка 1 “Трансфер на знания”. Мярката ще стартира тази година и тук към семинари и информационни срещи е поставено и обучението за къси вериги на доставка на храна. Чрез мярка 1 всички центрове и институти за обучение биха могли да кандидатстват за курсове, свързани с късите доставки на фермерски храни и местни пазари. Отделно по подмярка 1.3 за посещение на земеделски стопанства могат да кандидатстват и НПО-та в областта на земеделието и околната среда.

Подмярка 16.4 е част от мярка 16 – изцяло нова мярка. Тя се очаква да стартира през следващата годината. При нея няма индивидуални играчи. Тук задължително трябва да кандидатства обединение. Това ще бъде едно от големите предизвикателства, тъй като обединението за нашите земеделски производители не е лесен процес. Чрез подмярката се подпомагат организации от два типа обединение за къса верига на доставки и обединение за местен пазар.

Бенефициенти по подмярката могат да бъдат юридически лица по Търговския закон или обединения по Закона за задълженията и договорите. Участници в едно обединение могат да бъдат: земеделски стопани, включително групи и организации на производители, МСП, търговци на дребно.

5.5. Управление на риска

Подпомагането по тази нова за настоящия програмен период мярка ще обхваща финансови вноски, изплащани директно на селскостопанските производители, за премии за застраховка на реколтата, животните и растенията срещу икономически загуби, причинени от неблагоприятни климатични събития, в случай на болести по животните или по растенията или нашествие от вредители. В обхвата на мярката ще бъдат и финансови вноски във взаимоспомагателни фондове за изплащане на обезщетения на селскостопанските производители за икономически загуби, причинени от поява на болест по животните или по растенията или от екологична катастрофа и инструмент за стабилизиране на доходите под формата на финансови вноски във взаимоспомагателни фондове за предоставяне на обезщетения на селскостопански производители, които търпят сериозен спад в техните доходи.

Регламентът за развитие на селските райони до 2020 г. въвежда понятието „взаимоспомагателен фонд“, с което се означава схема, акредитирана от държавата-членка съгласно националното законодателство, чиято цел е членуващите селскостопански производители да се застраховат. По схемата се извършват компенсаторни плащания на членуващите селскостопански производители, претърпели икономически загуби по различни причини.

Допустимите разходи по мярката „Управление на риска“ се свеждат до изграждането, придобиването, включително отпускането на лизинг, или подобренията на недвижимо имущество, както и закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер до пазарната цена на актива. Допустими ще бъдат още общи разходи, свързани с разноските по хонорари на архитекти, инженери и консултанти, проучвания за техническа осъществимост, придобиване на патенти или лицензи.

В случая на селскостопански инвестиции, няма да се признават за допустими за инвестиционно подпомагане закупуването на права за производство на селскостопанска продукция, права на плащане, животни, едногодишни растения и тяхното засаждане.

6. Биологичното земеделие

6.1. Подкрепа за развитието на биологичното производство

Производството на качествени хранителни продукти става все по-важно за потребителите. От тази гл. т. значението на биологичното производство ще расте, което от своя страна изисква определени ангажименти от страна на държавата, преди всичко по отношение на пълноценното използване на средствата за подкрепа по линия на ОСП.

Успешното развитие на сектор „Биологично земеделие“ изисква:

- да се работи активно за повишаване степента на информираност и заинтересованост на обществото, както и за ускореното развитие на зараждащия се пазар на биопродукти в България чрез реални стъпки за подкрепа на биологичното земеделие от всички заинтересовани по веригата;

- да се търсят нови възможности за финансиране на биологичните земеделски производители по някои от мерките от ПРСР;

- аграрната политика да бъде допълнена с целеви мерки за отчитане на специфичните местни агро-екологични условия, както и на екологичните и социалните ефекти от биологичното земеделие;

- да се ускори изплащането на средствата по Агро-екологичната мярка от ПРСР; да се облекчат и опростят самите процедури за кандидатстване за субсидии;

- да се намери подходящ и действащ механизъм за предоставянето на достъпна информация и консултантски услуги за производителите като фактор за достигане на критична маса от производители в БЗ; да се разработят и предложат нови ефективни технологии за биологично производство; да се повишава качеството на биопродуктите.

От 1990 год. насам пазарът на биологични продукти расте бързо, достигайки размер от 62 млрд.щ.д. през 2012 год. за целия свят.

За периода 2001 – 2012 год. площта на биологично произвежданите култури нараства средно с 8,9% годишно. През 2011 год. тази площ възлиза на 37 млн. ха, което се равнява на 0,9% от цялата площ използвана за земеделие.

Европа и в частност България имат строга ориентация за увеличаване на дела на биологичното производство спрямо това на конвенционалното. България има всички природни дадености да реализира тази цел.

През 2009 год. биологичното земеделие в ЕС заема 8,6 млн. ха, което е 4,7% от селскостопанската площ.

Българският пазар на биопродукти възлиза на 16 млн. лв. От 2008 год. насам пазарът расте с около 20% годишно.

Потреблението на биостоки е под 1% в България при средно за Европа 4%.

Европейското „биологично“ законодателство постановява:

- Една задължителна годишна инспекция, физическа проверка на всички единици

- 10% от операторите – допълнителна проверка, непредизвестена (въз основа на анализ на риска)

- 5% от операторите – проба

Сертификация на проект за биологично производство:

- Извършва се от сертифицикатор (независимост)

- Извършва се на базата на инспекторския доклад

- Към сертификация се пристъпва, само след като са предприети задоволителни корективни действия по установените несъответствия.

6.2. Възможности за финансиране по Мярка 11. Биологично земеделие

В марката „**Биологично земеделие**“ се предвижда подпомагането да се предоставя на хектар използвана земеделска площ, на селскостопански производители или групи селскостопански производители, които доброволно се ангажират да преминат към или да поддържат практиките и методите за биологично земеделие, определени в Регламент (ЕО) № 834/2007 на Съвета. Условието ще са сходни с тези в мярката по агроекология.

Обхват на подпомагане

В рамките на тази мярка ще се изпълняват следните две под-мерки:

Подмярка 11.1 Плащания за преминаване към практики и методи за биологично земеделие и подмярка 11.2 Плащания за поддържане на практики и методи за биологично земеделие за:

- биологично растениевъдство;
- биологично пчеларство;
- биологично животновъдство.

Подпомагането по мярката е във вид на компенсаторно плащане за земеделски стопани, които доброволно прилагат практиките на биологичното земеделие.

По мярката се подпомагат земеделски стопани, отговарящи на определението за активен фермер;

Кандидатът, трябва да притежават минимум 0,5 ха, за да кандидатстват за подпомагане за биологично растениевъдство. Изключения се допускат за култивирани гъби; оранжерийни култури посеви и посадъчен материал – 0,1 ха.;

В случай че, земеделският стопанин кандидатства за биологично пчеларство трябва да притежават минимум 20 пчелни семейства;

Земеделският стопанин може да получи допълнително плащане за биологично животновъдство на хектар площ в съответствие с броя на отглежданите животни при спазване на съотношението на отглежданите в стопанството площи с биологични фуражи, ливади и пасища в съотношение от 1 ЖЕ на 1 ха.;

Допустими са три комбинации за кандидатстване:

Биологично животновъдство в преход – Биологично растениевъдство в преход /постоянно затревени площи и фуражи/

Биологично животновъдство – Биологично растениевъдство /постоянно затревени площи и фуражи/

Биологично животновъдство в преход – Биологично растениевъдство /постоянно затревени площи и фуражи/

- Земеделският стопанин, трябва да има сключен договор с контролиращо лице до 31 декември на годината предхождаща кандидатстването;
- До края на втората година от петгодишният ангажимент да има преминало обучение по биологично земеделие;
- Поне веднъж за петгодишният период на ангажимента да има издаден сертификат за биологична продукция.

7. Социално включване и местно развитие на селските райони

7.1. Насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони.

Един от приоритетите на ЕС е насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони.

Според националната дефиниция (селски район е община, в която няма населено място с население над 30 000 души), приета в Програмата за развитие на селските райони (2007-2013 г.), 231 от общините са селски и съставляват 87,5% от общия брой български общини. Селските райони обхващат територия от 90 481 кв. км. (81,4% от територията на страната).

Подпомагането по ПРСР 2014-2020 г. в областта на земеделието, горите и околната среда обхваща територията на цялата страна - Приоритети на ЕС за РСР 1, 2, 3, 4, 5.

В ПРСР 2014-2020 г. ще се прилага дефиницията за селски район от ПРСР 2007-2013 г. за подпомагането в областта на диверсификацията и основните услуги за населението, подобряването на качеството на живот – Приоритет на ЕС за РСР 6.

Приоритет 1: Стимулиране на трансфера на знания и иновациите в областта на селското и горското стопанство и селските райони;

Приоритет 2: Увеличаване конкурентоспособността на всички типове земеделие и нарастване жизнеспособността на стопанствата;

Приоритет 3: Насърчаване организацията на хранителната верига и управление на риска в земеделието;

Приоритет 4: Възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, свързани със селското и горското стопанство;

Приоритет 5: Насърчаване на ефективността на използване на ресурсите и подкрепа на прехода към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика в секторите земеделие, храни и гори;

Приоритет 6: Насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони.

Под-приоритет: Заетост и трудова мобилност

Мерките за насърчаване на заетост в селските райони ще бъдат в две основни направления:

- Запазване на относително високия дял на селското стопанство в структурата на заетостта - чрез целенасочена инвестиционна подкрепа за развитие на селскостопански сектори с традиции и потенциал да осигурят нови целогодишни работни места – животновъдство, зеленчукопроизводство, овощарство и лозарство, етерично-маслени култури и подпомагане на устойчивите структури на младите и малки земеделски стопанства.

- Създаване на нови работни места извън селското стопанство - диверсификация на икономиката в селските райони чрез насърчаване на предприемачеството с акцент върху селски и горски туризъм, ВЕИ и други сектори с потенциал

Под-приоритет: Социално включване

- Основните мерки в селските райони ще бъдат насочени към изграждане на публична инфраструктура и основно услуги, осигуряващи качество на живот за населението.

- Приоритет ще бъдат и инвестициите в широколентова мрежа за достъп от следващо поколение и във фронт офиси на електронното управление в селските райони

- Друг основен акцент ще бъде използването на възможностите на Водено от общността местно развитие – чрез ЛИДЕР подход на ПРСР

7.2. Местните инициативни групи

Статистика и резултати за периода 2007 – 2013 г.:

- Общ бюджет по подхода ЛИДЕР за периода 2007 – 2013 г. - 150 576 039 лв.;
- Общо одобрени МИГ – 35;
- Обща покрита територия по подхода ЛИДЕР – 25,8 хил. кв. км. – 23% от територията на страната и 29% от територията на селските райони;
- Общ брой население, покрито от подхода ЛИДЕР – 801 688 души;
- Общ брой общини – 57;
- Брой подадени в МИГ проекти – 1 908 с обща стойност на субсидията – 145 332 140,90 лв. (139,78% от бюджета на стратегиите);
- Брой подадени в ДФЗ проекти – 1 670;
- Брой отхвърлени от ДФЗ проекти – 228;
- Брой одобрени от ДФЗ проекти – 1399 с обща стойност на субсидията 97 815 870,69 лв.;
- Брой оттеглени от бенефициентите проекти – 43 с обща стойност на субсидията 2 582 260,27 лв.;
- Брой сключени договори – 1351 с обща стойност на субсидията 94 867 144,69 лв.;

От посочените резултати за периода 2007 – 2013 г. е видно, че Местните инициативни групи се превърнаха във важен инструмент за местно икономическо развитие в селските райони.

Успешното функциониране на Местните инициативни групи ще продължи и през новия програмен период 2014-2020 г.

Допълнителните възможности, които предоставят Местните инициативни групи:

- Многофондови стратегии за местно икономическо развитие /СМР/.

- Бенефициентите имат възможност за кандидатстване на дадена територия по определени мерки с гарантиран бюджет.
- Мерките ще се отварят по график, различен от индикативния график на национално ниво.

8. Възможностите за трансгранично сътрудничество България – Румъния

8.1. Трансгранични политики на Европейския съюз

Европейският съюз поощрява трансграничното партниране и сътрудничество между страните-членки на ЕС, както и между страните-членки и техните съседи, които не са членове на ЕС.

Процесът на трансгранично сътрудничество /ТГС/ се осъществява посредством:

- Разработени специални механизми за прилагане на политиките на ТГС;
- Изграден институционален капацитет за управление на ТГС, включващ специални дирекции, изградени двустранни органи за управление между двете страни с обща граница;
- Отделно финансиране за ТГС.

Една от основните цели на трансграничното сътрудничество е осигуряването на широкообхватно партньорство в контекста на единния пазар, свободното движение на хора, стоки и капитали.

ТГС цели също и преодоляване на проблемите на граничните региони, които в исторически план могат да са:

- Негативни отношения между двете страни;
- Слабо развита инфраструктура;
- Липса на комуникации;
- Отсъствие на партниране между двете страни.

8.2. Сътрудничество в трансграничния регион България – Румъния 2014-2020 г.

Програмната територия включва регионите от ниво 3 по NUTS разположени на границата между двете партниращи държави: (областите) Видин, Враца, Монтана, Плевен, Велико Търново, Русе, Силистра, Добрич за територията на Република България и регионите от ниво 3 по NUTS: Мехединци, Долж, Олт, Телеорман, Гюргево, Кълъраш, Констанца за територията на Румъния.

Програмата за трансгранично сътрудничество Румъния-България 2014-2020 покрива 19.8 % от територията на двете държави (69 285 кв.км.), като 57.75 % принадлежи на Румъния, а 43.25% на България.

Границата между двете партниращи държави е с дължина 610 км., от които 470 км. е водната граница по река Дунав.

Населението на трансграничния район възлиза на 4.77 милиона жители, от които 3.16 милиона (66%) на територията на Румъния и 1.61 милиона (34%) на територията на България.

Изграден е съвместен Секретариат за управление с офис в Кълъраш.

Трансграничният регион се отличава със следните специфични особености:

- В него се намират седем от най-бедните региони в Европейския съюз на ниво NUTS 3;
- Лоша демографска картина;
- Застаряващо население;
- Младите хора напускат региона;
- Големи територии се обезлюдяват;
- Общините в региона са икономически слаби;
- Налице са големи земеделски площи.

За програмния период 2014-2020 Програмата за трансгранично сътрудничество INTERREG V-A Румъния-България 2014-2020 ще функционира чрез шест приоритетни оси:

- Добре свързан регион;
- Зелен регион;
- Безопасен регион;
- Квалифициран и приобщаващ регион;
- Ефикасен регион;
- Техническа помощ.

Възможностите в трансграничния регион са свързани с:

1. Прилагането на по-устойчиви земеделски практики, изразяващи се в:

- Запазване и управление на биоразнообразието;
- Опазване на климата;
- Намаляване на вредите върху почвите;
- Подобряване на производителността на земеделските стопанства.

2. Прилагането на по-добро управление посредством измерване на екологичните резултати. Възможните действия в това направление са следните:

- Събиране и анализиране на информация за екологичното състояние на отделните ферми, в т.ч. качеството на водите и почвите, промените в околната среда, биологичното разнообразие и т.н.;

- Систематизиране на резултатите от внедряване на екологични практики в земеделието;

- Въвеждане на стимули за земеделските производители за отчитане на екологичните им показатели.

3. Коопериране и съвместно управление, изразяващо се в:

- Взаимодействие с други земеделски производители чрез изграждане на интегрирани структури;

- По-добри условия за реализация на продукцията, увеличаване на печалбите и намаляване на административните разходи;

- Съвместно управление и общи решения за управление на ресурсите;

- Повишаване на знанията в областта на управлението на околната среда;

- По-голяма ангажираност на местните общности в селските райони в опазването на околната среда и управлението на ресурсите.

4. Стандартизация и сертификация посредством:

- Внедряване на системи за управление и схеми за продуктова стандартизация, което гарантира качество на продукцията и сигурност за потребителите, включително и достъп до външни пазари;

- Сертификация по GLOBAL GAP – схема, предлагаща доброволни стандарти за внедряване на добри селскостопански практики навсякъде по света;

- Евромаркировки;

- Защитени наименования за произход.

8.3. Възможности за биологично земеделие в трансграничния регион

Биологичното /органичното/ земеделие има следните характеристики:

- Прилагат се техники, основащи се изцяло на екологични познания и неизискващи използването на химически агенти и генно модифицирани организми;

- Сведено до минимум вредно въздействие върху околната среда, съхранено плодородие на почвите и контрол над вредителите;

- Устойчивост на земеделието.

Условия, осигуряващи развитие на биологично земеделие в региона:

- Законодателна рамка на ниво Европейски съюз, която регулира развитието на биологичното земеделие – регламент № 834/2007, относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти;

- Утвърдени добри селскостопански практики и стандарти, чието прилагане и сертифициране подобрява достъпа до пазари и реализацията на продукцията;
- Добро състояние на земеделските земи;
- Добра информираност и на двете страни;
- Изграждане на капацитет за повишаване на специализирани познания, относно съвременни земеделски практики и техники за стартиране и развитие на биологично земеделие в трансграничния регион.

Използвана литература:

- Програма за развитие на селските райони на Република България - 2014-2020 (ПРСР 2014-2020), Официален документ от Министерство на земеделието и храните
- Доклад „Общата селскостопанска политика – настояще и бъдеще, Дирекция „Стратегическо планиране“, Министерство на земеделието и храните, София, юни, 2010 г.
- Програма за приоритетите в развитието на българското земеделие в периода 2009 – 2013 г.
- Програма на правителството за стабилно развитие на Република България за периода 2014 – 2018 г.
- Годишен доклад за състоянието и развитието на земеделието /Аграрен доклад 2016/, Министерство на земеделието и храните
- „Практически въпроси при прилагането на къси вериги на доставки на храни“, Институт за агростратегии и иновации
- http://www.cbcrmaniabulgaria.eu/index.php?page=programming_period_2014_2020

**СДРУЖЕНИЕ „ДОБРУДЖАНСКО АГРАРНО
И БИЗНЕС УЧИЛИЩЕ“ (ДАБУ)**

гр. Добрич, пощ. код 9300, ул. „България“, № 3

тел.: +359 (58) 655 620, +359 (58) 655 626

факс: +359 (58) 605 760

e-mail: dabs_bg@yahoo.com, agroinfo.project@gmail.com

Интернет страница: <http://agroinfo.dabu-edu.org>

**Този проект е финансиран с подкрепата на Европейската
комисия. Тази публикация отразява единствено мнението на
автора и Европейската комисия не отговаря за съдържанието на
информацията.**

